

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

LBI.410.1.4.2025

Pani Anna Kosakowska
Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy
Społecznej w Zambrowie
Miejski Ośrodek Pomocy
Społecznej w Zambrowie
ul. Fabryczna 3b
18-300 Zambrów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/25/001 Wykonanie budżetu państwa w 2024 r. - wykorzystanie dotacji celowej z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej dotyczące wypłaty bonu energetycznego.

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku
ul. Akademicka 4, 15-267 Białystok
T +48 85 874 81 00, F +48 85 874 81 33
lbi@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zambrowie, ul. Fabryczna 3b, 18-300 Zambrów (zwany dalej MOPS lub Ośrodkiem).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Anna Kosakowska, Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zambrowie od dnia 24.02.2023 roku. (akta kontroli str. 3)
Zakres przedmiotowy kontroli	Wykorzystanie dotacji celowej z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej dotyczące wypłaty bonu energetycznego.
Okres objęty kontrolą	Rok 2024 oraz okres wcześniejszy i późniejszy, w którym miały miejsce działania lub zaniechania związane z planowaniem i wykonywaniem ustawy budżetowej na rok 2024. W przypadku konieczności porównania niektórych danych z danymi za lata 2021-2023 okres kontroli obejmuje również te lata.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontroler	Agata Ciupa, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr LBI/4/2025 z 10 stycznia 2025 r. (akta kontroli str. 1-2)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, ustawa zwana dalej: „ustawą o NIK”.

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli	Celem kontroli było dokonanie oceny pod względem legalności, gospodarności i rzetelności wykorzystania przez MOPS dotacji celowej z budżetu państwa, w części 85/20 – województwo podlaskie, na zadania z zakresu administracji rządowej dotyczące wypłaty bonu energetycznego.
Zakres kontroli	Podstawą sformułowania oceny wyżej wymienionego obszaru były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych: – szczegółowego badania próby wniosków o wypłatę bonu energetycznego w zakresie terminowości i rzetelności ich rozpatrywania, – weryfikacji wypłat bonu energetycznego, – analizy prawidłowości i terminowości rozliczenia otrzymanej dotacji na wypłatę bonu energetycznego. Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. <i>Opis ustalonego stanu faktycznego.</i>

III. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykorzystanie przez MOPS dotacji celowej z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej dotyczące wypłaty bonu energetycznego.
---------------------	---

Uzasadnienie oceny ogólnej	Środki z dotacji w wysokości 569 101,83 zł zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem na wypłaty bonów energetycznych dla 1552 wnioskodawców oraz pokrycie kosztów obsługi. Wypłat bonów energetycznych dokonywano po prawidłowo przeprowadzonej weryfikacji złożonych wniosków, osobom uprawnionym do otrzymania pomocy. Środki wypłacono w terminie od 23 października do 18 grudnia 2024 roku, w kwotach obliczonych zgodnie z przepisami <i>ustawy z dnia 23 maja 2024 r. o bonie energetycznym oraz o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia cen energii elektrycznej, gazu ziemnego i ciepła systemowego</i>³. Niewykorzystane środki dotacji w kwocie 80 235,12 zł zwrócono Wojewodzie Podlaskiemu w dniu 31 grudnia 2024 r.
----------------------------	--

Stwierdzone nieprawidłowości o charakterze formalnym, polegały na:

- niedotrzymaniu w 54 przypadkach, tj. w 3,2 % ogółu wniosków 60 dniowego terminu na rozpatrzenie wniosku o przyznanie bonu energetycznego,
- sporządzeniu informacji o przyznaniu bonu energetycznego przed wpływem odpowiedzi na złożone zapytania⁴ do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych⁵, Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego⁶, bazy PESEL czy Ministerstwa Finansów⁷ (stwierdzono w 26 przypadkach z 52 wniosków objętych badaniem),

i nie miały wpływu na ocenę kontrolowanej działalności.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dz.U. 2024, poz. 859, ze zm. – ustawa zwana dalej „*ustawą o bonie energetycznym*”.

⁴ We wszystkich przypadkach pozyskane informacje z ZUS i MF nie wpłynęły negatywnie na uprawnienia do otrzymania świadczenia, a wypłaty bonów energetycznych dokonano w momencie posiadania wszystkich dokumentów potwierdzających prawo do otrzymania bonu energetycznego.

⁵ Dalej: ZUS.

⁶ Dalej: KRUS.

⁷ Dalej: MF.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Wykorzystanie dotacji celowej z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej dotyczące wypłaty bonu energetycznego

Opis stanu faktycznego

1.1. Na podstawie art. 4 ust. 4 ustawy o bonie energetycznym w dniu 5 sierpnia 2024 r. Burmistrz Miasta Zambrowa upoważnił do prowadzenia postępowań w sprawach bonu energetycznego, w tym wydawania w tych sprawach rozstrzygnięć i zaświadczeń Annę Kosakowską – Dyrektora MOPS w Zambrowie oraz dwie pracownice – starszego inspektora i starszego referenta w MOPS w Zambrowie. (akta kontroli str. 4-6)

Od dnia 1 sierpnia do 30 września 2024 r. do MOPS w Zambrowie złożono 1666 wniosków o wypłatę bonu energetycznego. Nie wystąpiły przypadki wpływu wniosków po 30 września 2024 r., a jeden wniosek złożono przez terminem – 29.07.2024 r. – pozostawiono go bez rozpoznania. (akta kontroli str.7-8)

1.2. W terminie 60 dni licząc od dnia prawidłowego złożenia wniosku rozpatrzono 1520 wniosków (tj. 92 %) – wszystkie pozytywnie.

1.3. Po upływie 60 dni od dnia złożenia wniosku, tj. terminu określonego w art. 4 ust. 5 *ustawy o bonie energetycznym*, rozpoznano 115 wniosków, z czego pozytywnie 32, a odmownie 83 wnioski.

W 61 przypadkach spośród 83 wniosków rozpoznanych odmownie, zakończonych wydaniem decyzji administracyjnej, zgodnie z art. 36 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁸, poinformowano wnioskodawców o przedłużeniu terminu rozpatrzenia wniosku. Informacji o przesunięciu terminu rozpoznania wniosków nie sporządzono w przypadku pozostałych 22 spraw zakończonych odmową przyznania świadczenia oraz 32 wniosków rozpoznanych pozytywnie.

Przyczynami nieterminowego rozpatrzenia wniosków były utrudnienia związane z natłokiem spraw i problemami technicznymi związanymi z pozyskiwaniem danych z ZUS, MF i KRUS (co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 8, 91-94, 95-96, 162-213)

1.4. Bez rozpatrzenia pozostawiono 31 wniosków. Wynikało to z następujących okoliczności:

- w 2 przypadkach z uwagi na zgon wnioskodawcy,
- w 10 przypadkach wydano decyzje o umorzeniu postępowania z powodu wpływu drugiego wniosku tego samego wnioskodawcy, w sytuacji, gdy sprawę już rozpoznano, na podstawie wniosku złożonego wcześniej,
- w 19 przypadkach z uwagi na rezygnację wnioskodawców.

(akta kontroli str. 7-8, 118-150, 162-213)

1.5. Wszystkie wnioski złożone w ustawowym terminie rozpatrzono, ani na dzień 31 grudnia 2024 r., ani na dzień 31 stycznia 2025 r. nie było nierozpatrzonych wniosków. (akta kontroli str. 7-8)

1.6. Na podstawie złożonych wniosków przyznano i wypłacono 1552 świadczeń w postaci bonów energetycznych, w tym:

- w terminie do 7 dni od daty rozpoznania wniosku 91 bonów;

⁸ Dz. U. z 2024 r. poz. 572. Ustawa zwana dalej: „*k.p.a.*”.

- w terminie powyżej 7 dni od rozpoznania wniosku 1461 bonów (w tym cztery świadczenia podwyższone).

Wszystkich wypłat dokonano do końca 2024 r.

Dyrektor MOPS wyjaśniła, że „Wnioski o przyznanie bonu energetycznego rozpatrzone przed dniem 16.10.2024 r. i wypłacone w dniu 23.10.2024 r. w ilości 599, w tym odnośnie 508 wniosków - termin wypłaty był niedotrzymany z powodu braku środków finansowych na wypłatę powyższego świadczenia, przy 91 wnioskach termin był zachowany.

Kolejna wypłata bonu energetycznego nastąpiła w dniach 06.11.2024 r. i 15.11.2024 r. w ilości 57 wniosków, w których wnioskodawcy nie podali numeru konta i wypłaty nastąpiły w kasie banku. Osoby rozpatrujące wnioski o bon starały się wyszukać jak najszybciej wnioskodawców nieposiadających rachunku w banku i przygotować listy wypłat na początku miesiąca, gdyż wówczas jest dłuższy okres (do końca danego miesiąca) na odebranie świadczenia w kasie banku. Mając doświadczenie z innych postępowań np. dodatku osłonowego, osoby realizujące bon miały świadomość, że mimo licznych zapytań o termin wypłaty bonu, mogło się zdarzyć, że świadczenie nie zostanie odebrane w kasie banku.

Po otrzymaniu środków finansowych pracownicy starali się w miarę możliwości przygotowywać kolejne listy wypłat bonu w następujących turach: 21.11.2024 r.- 654 wnioski, 16.12.2024 r.- 242 wnioski. Powodem niedochowania terminu wypłaty z powyższych wniosków niewątpliwie był fakt, że 2 pracowników MOPS w Zambrowie upoważnionych do realizacji bonu energetycznego na bieżąco wykonywało swoje obowiązki wynikające z ich zakresu zadań na danym stanowisku a realizacja bonu była ich dodatkowym zadaniem. Koszty obsługi bonu energetycznego w wysokości 3% były niewystarczające na pokrycie kosztów zatrudnienia dodatkowej osoby, która realizowałaby te świadczenie.

W przypadku 2 wniosków wynikły trudności spowodowane: 1- wcześniejszym zamknięciem rachunku w banku przez wnioskodawcę, 1- błędnie podanym numerem konta. Z tych wniosków wypłaty nastąpiły w dniu 18.12.2024 r.”.

(akta kontroli str. 7-8, 118-150, 151, 162-213, 228-229)

1.7. W MOPS obsługa wniosków o wypłatę bonu energetycznego była prowadzona w programie Sygnyty.

Z analizy wygenerowanych z programu raportów wynika, że wystąpiło 29 przypadków, gdy na jedną osobę (identyfikacja wg numeru PESEL) złożono dwa lub (w jednym przypadku) trzy wnioski. Dotyczyło to sytuacji, gdy: wniosek został złożony po raz drugi (18 spraw, w których ponowiony wniosek pozostawiano bez rozpoznania, wydając w tej sprawie decyzje administracyjne o umorzeniu postępowania).

Na podstawie wygenerowanych z bazy MOPS raportów zidentyfikowano 174 przypadki złożenia wniosków na ten sam adres zamieszkania, Szczegółowej analizie poddano część takich wniosków objętych poniżej opisaną próbą badawczą. Analiza ta wykazała, że w przypadku gdy: ta sama osoba złożyła wniosek wielokrotnie rozpoznawano jedynie jeden z nich, natomiast w pozostałych przypadkach osoby zamieszkujące pod jednym adresem we wnioskach deklarowały prowadzenie samodzielnych odrębnych gospodarstw domowych i miały prawo do wypłaty bonu energetycznego.

Pracownice MOPS w Zambrowie weryfikowały wnioski o bon energetyczny z uwzględnieniem danych posiadanych w związku z prowadzeniem innych

postępowań (pomoc społeczna /zasiłki stałe, okresowe, celowe/, dodatki mieszkaniowe, dodatek osłonowy, świadczenia rodzinne, świadczenia wychowawcze), korzystały z informacji pozyskiwanych z baz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, PESEL oraz Ministerstwa Finansów oraz Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków⁹. Dyrektor MOPS wyjaśniła również, że „Podczas nanoszenia wniosków o bon w programie Sygnity, wobec wnioskodawcy, który korzystał ze świadczeń rodzinnych wyświetlała się automatycznie informacja o jego wniosku złożonym do świadczeń rodzinnych, w którym podany był skład osobowy gospodarstwa domowego. W ten sposób następowała weryfikacja. W sytuacjach, gdy na ten sam adres zamieszkania składano kilka wniosków o przyznanie bonu energetycznego, osoby rozpatrujące na podstawie danych wynikających z prowadzenia innych postępowań wyjaśniały z wnioskodawcami rozbieżności składu osobowego rodziny informując, że liczba osób wchodzących w skład gospodarstwa jest ustalana na dzień złożenia wniosku i oświadczenie w tym zakresie jest składane pod rygorem odpowiedzialności karnej. W niektórych przypadkach skutkowało to zmianą składu osobowego we wniosku.

(akta kontroli str. 9-73, 74-90, 118-150, 154 -159, 162-213)

Badanie prawidłowości rozpatrywania wniosków przeprowadzone na próbie 52 wniosków: 42 spraw zakończonych przyznaniem bonu, w tym 10 dotyczyło wniosków złożonych w I dekadzie sierpnia 2024 r., cztery wnioski o podwyższone świadczenie (wszystkie przypadki) oraz 10 wniosków, w których wydano decyzję odmowną przyznania bonu wykazało, że:

- wszystkie wnioski były kompletne, prawidłowo wypełnione i nie wystąpiły przypadki wzywania wnioskodawców do ich uzupełniania, ewentualnych uzupełnień i korekt dokonywano podczas składania wniosków, przy pracowniku MOPS;
- wnioski, w przypadku których postępowanie było wszczynane, weryfikowano pod kątem liczby osób wchodzących w skład gospodarstwa domowego i osiąganych przez nich dochodów, m.in. poprzez zasięganie informacji: w systemach informatycznych MF, o ubezpieczeniu w ZUS i KRUS i o ubezpieczeniu zdrowotnym (czego potwierdzeniem były wydruki w aktach spraw);
- wnioski osób zamieszkujących w budynkach wolnostojących weryfikowano również pod kątem źródeł ogrzewania, poprzez analizę wpisów w CEEB, do części dokumentacji dołączano wydruki poświadczające fakt weryfikacji. We wszystkich czterech przypadkach wniosków o zwiększone świadczenie dokonano szczegółowej weryfikacji danych o źródłach ogrzewania i załączono stosowne dokumenty potwierdzające uprawnienia. Dyrektor MOPS wyjaśniła, że:

„Wszystkie wnioski o wypłatę bonu energetycznego złożone na adres budynku jednorodzinny były weryfikowane w CEEB w celu ustalenia źródła ogrzewania i ewentualnego przyznania bonu w kwocie podwyższonej (jeśli źródło ogrzewania jest zasilane energią elektryczną bądź pompą ciepła i było zgłoszone do CEEB przed 1 kwietnia 2024 roku). W przypadku wniosków o wypłatę bonu energetycznego złożonych na adres mieszkań znajdujących się w budynkach wielorodzinnych (bloki mieszkalne) nie był wypłacany w podwyższonej kwocie

⁹ Dalej: CEEB

bon energetyczny, ponieważ te budynki są zasilane miejską siecią ciepłowniczą (ciepło systemowe)”.

- w przypadku 26 z 42 wniosków rozpoznanych pozytywnie informację o przyznaniu świadczenia sporządzono przed uzyskaniem odpowiedzi na zapytania weryfikacyjne złożone do ZUS. KRUS lub MF. Wpłaty świadczeń dokonano jednak już po uzyskaniu wszelkich informacji zwrotnych z ww. instytucji, pozyskane informacje nie wpływały negatywnie na uprawnienia wnioskodawców do przyznania bonu *(co opisano w sekcji nieprawidłowości)*;
- w 10 zbadanych sprawach, w których odmówiono przyznania bonu energetycznego, dokonano tego decyzją administracyjną, która była poprzedzana wysłaniem do wnioskodawcy informacji o możliwości zapoznania się z zebrany materiał i złożenia dodatkowych wyjaśnień. W 5 spośród 10 objętych badaniem spraw, informację o odmowie przyznania świadczenia sporządzono przed uzyskaniem odpowiedzi na zapytania weryfikacyjne złożone do ZUS. KRUS lub MF *(co opisano w sekcji nieprawidłowości)*. Decyzje administracyjne o odmowie przyznania bonu wydawano po uzyskaniu wszelkich informacji zwrotnych na wysłane zapytania. We wszystkich badanych przypadkach przyczyną odmowy było przekroczenie progu dochodowego (niespełnienie warunków z art. 2 ust. 1 ustawy o bonie energetycznym);
- w dokumentacji zbadanych spraw rozpoznanych pozytywnie jak i negatywnie znajdowały się informacje kierowane do wnioskodawców o przyznaniu bonu energetycznego (wskazane w art. 4 ust.10 ustawy o bonie energetycznym);
- we wszystkich informacjach o odmowie przyznania bonu znajdowało się wezwanie do zapoznania się wnioskodawcy z materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie w terminie 7 dni od otrzymania informacji, natomiast w informacjach o przyznaniu bonu energetycznego informowano wnioskodawców o tym, że bon jest wypłacany jednorazowo w terminie do dnia 31 grudnia 2024 r. Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora MOPS wynika, że „przy składaniu dwóch zapotrzebowań do Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego na środki finansowe na wypłatę bonu energetycznego nie mieliśmy wiedzy kiedy otrzymamy te środki. W związku z tym, oraz rekomendacjami ze szkolenia, w którym uczestniczyli pracownicy odpowiedzialni za te świadczenie, w informacjach przysyłających bon podawano termin wypłaty bonu bez wskazywania konkretnej daty lecz do końca grudnia 2024 r.”;
- objęte badaniem wnioski rozpoznane pozytywnie były rozpatrywane w czasie od 31 do 59 dni przy czym wnioski złożone w I dekadzie sierpnia 2024 r. rozpatrywano w terminie od 57 do 60 dni, a wnioski rozpoznane odmownie w czasie od 71 do 90 dni;
- odmowne rozpoznanie wniosku kończyła decyzja administracyjna, we wszystkich przypadkach powodem było przekroczenie przez wnioskodawców progu dochodowego uprawniającego do przyznania bonu energetycznego. Nie odnotowano przypadków zaskarżenia tych decyzji;
- nie wystąpiły przypadki niedokonania wypłaty świadczeń.

(akta kontroli str. 9-90, 97-98, 154-159, 162-213, 214-227)

1.7. Wnioski o przyznanie dotacji na wypłatę bonu energetycznego oraz koszty wypłacania bonu w wysokości 3% łącznej kwoty dotacji wypłaconych w gminie złożono do Wojewody Podlaskiego dwukrotnie:

- 9 sierpnia 2024 r. – zapotrzebowanie na 555 170 zł (w tym 16 170 zł na pokrycie kosztów obsługi 3%),
- 9 września 2024 r. – zapotrzebowanie na 111 240 zł (w tym 3 240 zł na pokrycie kosztów obsługi 3%).

Wnioski o przekazanie dotacji dotyczyły ogółem 666 410 zł. Środki we wnioskowanej wysokości zostały przekazane jednorazowo w dniu 22 października 2024 r. (akta kontroli str. 100-117, 151)

1.8. Na wypłatę bonów energetycznych oraz koszty wypłacania tych świadczeń wydatkowano ogółem 586 174,88 zł, z tego;

- 565 704,12 zł tytułem bonów energetycznych dla 1548 gospodarstw domowych o których mowa w art. 2 ust. 7 ustawy o bonie energetycznym, w tym dla:
 - 745 gospodarstw jednoosobowych – 222 105,96 zł,
 - 440 gospodarstw składających się z 2 do 3 osób – 166 973,84 zł;
 - 322 gospodarstw składających się z 4 do 5 osób – 152 748,53 zł;
 - 41 gospodarstw składających się z co najmniej 6 osób – 23 875,79 zł ;
- 3397,71 zł tytułem bonów energetycznych dla 4 gospodarstw domowych o których mowa w art. 2 ust. 8 ustawy o bonie energetycznym (tj. gdzie główne źródło ogrzewania jest zasilane energią elektryczną i jest wpisane lub zgłoszone do centralnej ewidencji emisyjności budynków) , w tym dla:
 - 1 gospodarstwa jednoosobowego – 600 zł,
 - 1 gospodarstwa składającego się z 2 do 3 osób – 800 zł
 - 2 gospodarstw składających się z 4 do 5 osób – 1997,71 zł.

Niewykorzystane środki w wysokości 80 235,12 zł zostały zwrócone 31 grudnia 2024 r.

Środki finansowe przeznaczone na pokrycie kosztów wypłacania bonu energetycznego w kwocie 17 073,05 zł wydatkowano na:

- wypłacenie dodatków specjalnych pracownikom zajmującym się obsługą wniosków o przyznanie bonu energetycznego (8 813,50 zł), składki na ubezpieczenie społeczne od dodatków specjalnych (1517,70 zł), składki na Fundusz Pracy od dodatków specjalnych (146,60 zł);
- zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 4994,25 zł , w tym: myszka do komputera 67,33 zł, zakup papieru 787,00 zł, zakup segregatorów 184,50 zł, zakup artykułów biurowych 766,18 zł, tonerów 990,00 zł i oprogramowania komputerowego 2199,24 zł;
- zakup usług w kwocie 1601,00 zł , w tym usługi pocztowe 43,50 zł, prowizje bankowe od wypłaconych świadczeń 1557,50 zł.

W złożonym Wojewodzie Podlaskiemu sprawozdaniu wykazano wykonanie wydatków zgodne z ewidencją księgową MOPS.

(akta kontroli str. 99, 151-152, 153, 154-159, 228-229)

1.9. Wpłaty bonów energetycznych MOPS w Zambrowie dokonał w terminie do 18 grudnia 2024 r., w dniach:

- 23 października 2024 r. w kwocie 217 462,55 zł,
- 24 października 2024 r. zwrot w kwocie 300,00 zł (wskazano błędny numer konta), wypłacony w kolejnej liście w dniu 06.11.2024 r.,
- 6 listopada 2024 r. w kwocie 15 616,13 zł,
- 15 listopada 2024 r. w kwocie 1 900,00 zł,
- 21 listopada 2024 r. w kwocie 240 888,11 zł,

- 16 grudnia 2024 r. w kwocie 93 234,86 zł,
- 17 grudnia 2024 r. w kwocie 236,16 zł (konto zamknięte, wypłacony w kolejnej liście z 18 grudnia 2024 r.),
- 18 grudnia 2024 r. w kwocie 536,16 zł.

Według wyjaśnień Dyrektor MOPS „wnioski o przyznanie bonu energetycznego rozpatrzone przed dniem 16.10.2024 r. i wypłacone w dniu 23.10.2024 r. w ilości 599, w tym odnośnie 508 wniosków - termin wypłaty był niedotrzymany z powodu braku środków finansowych na wypłatę powyższego świadczenia, przy 91 wnioskach termin był zachowany. Kolejna wypłata bonu energetycznego nastąpiła w dniach 06.11.2024 r. i 15.11.2024 r. w ilości 57 wniosków, w których wnioskodawcy nie podali numeru konta i wypłaty nastąpiły w kasie banku. Osoby rozpatrujące wnioski o bon starały się wyszukać jak najszybciej wnioskodawców nieposiadających rachunku w banku i przygotować listy wypłat na początku miesiąca, gdyż wówczas jest dłuższy okres (do końca danego miesiąca) na odebranie świadczenia w kasie banku. Mając doświadczenie z innych postępowań np. dodatku osłonowego, osoby realizujące bon miały świadomość, że mimo licznych zapytań o termin wypłaty bonu, mogło się zdarzyć, że świadczenie nie zostanie odebrane w kasie banku.

Po otrzymaniu środków finansowych pracownicy starali się w miarę możliwości przygotowywać kolejne listy wypłat bonu w następujących turach: 21.11.2024 r.- 654 wnioski, 16.12.2024 r.- 242 wnioski.

Powodem niedochowania terminu wypłaty z powyższych wniosków niewątpliwie był fakt, że 2 pracowników MOPS w Zambrowie upoważnionych do realizacji bonu energetycznego na bieżąco wykonywało swoje obowiązki wynikające z ich zakresu zadań na danym stanowisku a realizacja bonu była ich dodatkowym zadaniem. Koszty obsługi bonu energetycznego w wysokości 3% były niewystarczające na pokrycie kosztów zatrudnienia dodatkowej osoby, która realizowałaby te świadczenie.

W przypadku 2 wniosków wynikły trudności spowodowane: 1 - wcześniejszym zamknięciem rachunku w banku przez wnioskodawcę, 1 - błędnie podanym numerem konta. Z tych wniosków wypłaty nastąpiły w dniu 18.12.2024 r.

Ponadto przy składaniu dwóch zapotrzebowań do Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego na środki finansowe na wypłatę bonu energetycznego nie mieliśmy wiedzy kiedy otrzymamy te środki. W związku z tym, oraz rekomendacjami ze szkolenia, w którym uczestniczyli pracownicy odpowiedzialni za te świadczenie, w informacjach przyznających bon podawano termin wypłaty bonu bez wskazywania konkretnej daty lecz do końca grudnia 2024 r. W przypadku bonu, kiedy wypłata następowała w kasie banku, pracownicy dodatkowo informowali stosunkowo wcześniej wnioskodawców o właściwej dacie wypłaty w banku - pismem (w ilości 22) dostarczonym przez gońca”.

(akta kontroli str. 151-152, 153, 162-213, 228-229)

1.10. Rozliczenie bonu energetycznego za 2024 rok zostało przekazane przez Dyrektor MOPS w Zambrowie Wojewodzie Podlaskiemu za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej w dniu 29 stycznia 2025 r., tj. w terminie określonym w art. 6 ust. 2 ustawy o bonie energetycznym. W rozliczeniu ujęto liczby i kwoty wypłaconych bonów energetycznych w podziale na poszczególne rodzaje gospodarstw domowych oraz kwotę wykorzystanych środków dotacji (łącznie z kosztami obsługi 3%), tj. kwoty zgodne z ewidencją księgową jednostki.

Zbiorcze rozliczenie dotacji przekazanych Miastu Zambrów w 2024 roku, w tym dotacji na bon energetyczny zostało przekazane przez Burmistrza Zambrowa oraz Skarbnika Miasta Wojewodzie Podlaskiemu pismem z 31 stycznia 2025 r.

(akta kontroli str. 228-229, 233-235)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. 54 wnioski rozpoznano po upływie 60 dni od dnia prawidłowego ich złożenia, tj. z naruszeniem terminu określonego w art. 4 ust. 5 *ustawy o bonie energetycznym* oraz jednoczesnym niepoinformowaniu wnioskodawców w trybie art. 36 k.p.a. o przedłużeniu terminu rozpoznania wniosku. Ogółem z naruszeniem 60 dniowego terminu rozpoznano 115 wniosków, tj. 7% ogółu wniosków, z czego pozytywnie 32, a odmownie 83 wnioski, jednak w 61 przypadkach wniosków rozpoznanych odmownie, zakończonych wydaniem decyzji administracyjnej, zgodnie z art. 36 k.p.a., poinformowano wnioskodawców o przedłużeniu terminu rozpatrzenia wniosku. We wskazanych na wstępie 54 przypadkach MOPS nie poinformował wnioskodawców o wydłużeniu terminu rozpoznania sprawy.

Dyrektor MOPS wyjaśniła że powodami tej sytuacji były m.in. problemy techniczne związane z „przeciążonym systemem. Zapytania dotyczące osiąganych dochodów wnioskodawców oraz członków gospodarstwa były sukcesywnie wysyłane do MF, ZUS, KRUS, MSWiA. Z powodu dużej ilości zapytań występowały problemy z łącznością- system empatia zawieszał się i nie było możliwości pobrania wyników zapytania na bieżąco. W związku z zaistniałą sytuacją konieczne było ponowne wysyłanie zapytania. Na odpowiedź z MSWiA oczekiwało się średnio 3 tygodnie (wersja wyłącznie papierowa). Poza tym dziennie do ośrodka składano dużą ilość wniosków, od 60 do 100. Ponadto przed pierwszą wypłatą było bardzo dużo telefonów z zapytaniem o termin wypłaty. Osoby dzwoniły, zgłaszały się osobiście do ośrodka z zapytaniem kiedy nastąpi wypłata bonu, co wymagało „odrywania” się od pracy, udzielania wyjaśnień. Często były to osoby starsze z utrudnionym kontaktem, bądź osoby stale korzystające z pomocy społecznej i nie posiadające żadnych dochodów, którzy byli zniecierpliwieni oczekiwaniem na wypłatę bonu. Bardzo to utrudniało pracę i opóźniało jej realizację. Przyczyną niedotrzymania terminu były także sytuacje, kiedy niektórzy wnioskodawcy przychodzili do ośrodka z niewypełnionym wnioskiem i oczekiwali pomocy ze strony pracowników, którą otrzymywali. Część osób wnioskujących o bon we wniosku w punkcie, gdzie należało zaznaczyć źródło ogrzewania, zaznaczali bojler elektryczny, który służy do podgrzania wody. Te osoby były wzywane do ośrodka w celu poprawy wniosku, ponieważ pracownicy mieli wiedzę na temat ogrzewania z miejskiej sieci ciepłowniczej w budynkach wielorodzinnych (bloki mieszkalne), a wnioski o wypłatę bonu energetycznego rozpatruje się w terminie 60 dni od dnia jego prawidłowego złożenia, czyli od momentu złożenia wniosku, któremu można nadać dalszy bieg. Powyższe utrudnienia wpłynęły na terminowość rozpatrywania wniosków.”

(akta kontroli str. 7-8,95-96, 162-213)

2. Z uchybieniem rzetelności postępowania rozpoznano 26 z 42 objętych próbą wniosków rozpoznanych pozytywnie oraz 5 z 10 objętych próbą spraw, w których odmówiono przyznania bonu energetycznego, ponieważ w tych sprawach informację o przyznaniu świadczenia lub o odmowie przyznania

bonu sporządzono przed uzyskaniem odpowiedzi na zapytania weryfikacyjne złożone do ZUS, KRUS lub MF. Wpłaty świadczeń (w przypadku decyzji pozytywnych) oraz wydania decyzji administracyjnych o odmowie przyznania świadczenia, dokonano jednak już po uzyskaniu wszelkich informacji zwrotnych z ww. instytucji, pozyskane informacje nie wpływały negatywnie na wcześniej określone przez MOPS uprawnienia wnioskodawców do przyznania bądź odmowy przyznania bonu.

Dyrektor MOPS w Zambrowie wyjaśniła, że „W miarę możliwości osoby upoważnione do realizacji bonu energetycznego poza swoimi bieżącymi obowiązkami i zadaniami, rozpoznawały składane wnioski, „zaciągwały” informacje o dochodach m.in. z ZUS, z MF. Niestety nie zawsze udawało się je pozyskać tego samego dnia z uwagi na przeciążenie systemu (program empatia). Jak wyjaśniały po „zaciągnięciu” danych od razu tworzyli informacje skupiając się na podawaniu w nich terminu 60 dni a nie faktycznego terminu zaciągnięcia informacji. Spowodowało to rozbieżności między terminem podanym w informacji a terminem pozyskanych danych. Mimo to środki zostały wypłacone zgodnie z ustawą i terminem realizacji bonu energetycznego do 31.12.2024 r.”.

(akta kontroli str. 9-73, 74-90, 162-213)

V. Wnioski

Najwyższa Izba Kontroli, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, odstępuje od formułowania wniosków pokontrolnych, mając na uwadze fakt, iż *ustawa o bonie energetycznym* miała charakter incydentalny i jej realizacja w MOPS w Zambrowie została zakończona.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Białystok, 20 marca 2025 r.

Kontroler:

Agata Ciupa
Doradca Prawny
/-/

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli
w Białymstoku
Janusz Pawelczyk
/-/